

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΥΒΡΙΔΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΓΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ ΥΓΕΙΑΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ “ΑΛΚΟΟΛ και
ΝΕΟΙ”

Κοινωνικοί και πολιτισμικοί παράγοντες που επηρεάζουν τη χρήση αλκοόλ

Τριγώνη Μαρία PhD,
Κοινωνική Λειτουργός, Πολιτικός Επιστήμονας
Σύμβουλος καθηγήτρια ΕΑΠ

Εισαγωγή

- Αναγνωρίζεται ότι το αλκοόλ σήμερα αποτελεί σοβαρή απειλή για τη σωματική και ψυχοκοινωνική υγεία των νέων.
- Υπάρχει ανησυχία και έντονο ενδιαφέρον για την εφηβική ηλικία, στη διάρκεια της οποίας ξεκινά η χρήση του αλκοόλ και η ανάδειξη των επιβαρυντικών παραγόντων είναι σημαντική προκειμένου να υπάρξουν προγράμματα πρόληψης.
- Στη χώρα μας το αλκοόλ είναι νόμιμη ουσία, κοινωνικά αποδεκτή. Η χρήση οινοπνευματωδών ποτών είναι συνυφασμένη με διάφορες εκδηλώσεις της κοινωνικής ζωής και καθώς η Ελλάδα είναι οινοπαραγωγός χώρα, η πρόσβαση είναι εύκολη στους νέους και οι τιμές προσιτές.
- Στην Ελλάδα, παρόλο που θεωρητικά απαγορεύεται η κατανάλωση αλκοόλ από άτομα κάτω των 18 ετών, σε πρακτικό επίπεδο, τόσο η αγορά όσο και η κατανάλωση αλκοόλ από εφήβους είναι σύνηθες γεγονός και ως εκ τούτου, είναι πιο εύκολο για τους εφήβους να υιοθετήσουν τη συμπεριφορά αυτή.

Κοινωνικοί προσδιοριστές υγείας “Social Determinants of Health” (SDoH)

- Σύμφωνα με τον ΠΟΥ (Wilkinson & Marmot 2003): **οι κοινωνικο-οικονομικοί προσδιοριστές μπορούν να επηρεάσουν και να διαμορφώσουν την υγεία του ατόμου.**
- Ο Π.Ο.Υ ορίζει ως κοινωνικούς προσδιοριστές της υγείας «τις συνθήκες υπό τις οποίες γεννιούνται, μεγαλώνουν, ζουν, εργάζονται και γερνούν οι άνθρωποι» καθώς είναι θεμελιώδεις παράγοντες, που επηρεάζουν ένα ευρύ φάσμα δεικτών υγείας, λειτουργίας και ποιότητας ζωής των ανθρώπων.

Οι κοινωνικοί προσδιοριστές της υγείας

- Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, οι κοινωνικές, περιβαλλοντικές και οικονομικές συνθήκες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στον προσδιορισμό της υγείας των ατόμων (Cockerham et al., 2017).
- Η εξάρτηση από το αλκοόλ είναι μια πολύπλοκη παθολογική κατάσταση, με πολυπαραγοντική αιτιολογία.
- Δεν υπάρχει ένα μοναδικό και σαφώς καθορισμένο κίνητρο που ωθεί το άτομο στο να πίνει. Γενετικοί, ψυχολογικοί, κοινωνικοί και περιβαλλοντικοί παράγοντες παίζουν ρόλο στον κίνδυνο ενός ατόμου για κατάχρηση αλκοόλ.

Κοινωνικοί και Πολιτιστικοί Παράγοντες

- Δημογραφικοί κοινωνικο-πολιτιστικοί παράγοντες επηρεάζουν τη συχνότητα εμφάνισης του αλκοολισμού.
- Αναφέρονται παράγοντες όπως ηλικία και φύλο, επάγγελμα, κοινωνική τάξη, θρησκευτικές πεποιθήσεις κ.ά.
- Ορισμένα άτομα λόγω του επαγγέλματος είναι εκτεθειμένοι στην πρόκληση χρήσης αλκοόλ π.χ. οι εργαζόμενοι σε ταβέρνες, εστιατόρια κ.ά.
- Η οικογένεια είναι εκείνη που ασκεί μεγάλη επίδραση τόσο με την στάση που έχουν διαμορφώσει τα άλλα μέλη στο αλκοόλ, όσο και με τις διαταραγμένες διαπροσωπικές σχέσεις, έτσι ώστε τα άτομα να καταφεύγουν στην κατάχρηση αλκοόλ για να αντιμετωπίσουν δυσλειτουργικές οικογενειακές σχέσεις.

Το κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον

- Η χρήση υπηρεσιών υγείας διαφοροποιείται ανάλογα με την κοινωνική τάξη και το εισόδημα. Επηρεάζει την πιθανότητα ασθένειας και πρόωρου θανάτου, μειώνει την πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας, οδηγεί σε επικίνδυνες συμπεριφορές και καταχρήσεις. Οι καλύτερες συνθήκες προλαμβάνουν τις ασθένειες, ενώ φτωχικές συνθήκες διαβίωσης, αυξάνουν τις πιθανότητες (Bradby . H, 2010; Zavras et.al, 2013; Μαντή & Τσελέπη, 2000).
- Κοινωνικο-οικονομικό περιβάλλον: οι κοινωνικές ανισότητες ισχύος και πλούτου ανάμεσα σε διαφορετικούς πληθυσμούς, δημιουργούν διαφορές στο βιοτικό επίπεδο και ως αποτέλεσμα διαφορές στο βίωμα και την εμπειρία της συγκεκριμένης ασθένειας.
- Η χρήση των υπηρεσιών υγείας από άτομα υψηλότερης κοινωνικής τάξης και εισοδήματος είναι τακτικότερη και αποτελεσματικότερη. Το υψηλό μορφωτικό επίπεδο διευκολύνει την επικοινωνία με τους ιατρούς, ενώ καθοριστικοί παράγοντες θεωρούνται επίσης, η ηλικία και το φύλο.

Οικονομική κρίση και χρήση αλκοόλ

- Σε δυσχερείς κοινωνικοοικονομικές καταστάσεις, τόσο η σωματική όσο και η ψυχική υγεία των πολιτών δε μένουν αλώβητες.
- Οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στην ψυχική υγεία εκδηλώνονται με διαταραχές όπως η κατάθλιψη, με αυξημένο αριθμό αυτοκτονιών και με αυξημένα ποσοστά κατάχρησης ουσιών.
- Η οικονομική αστάθεια, η συσσώρευση υπέρογκων ατομικών χρεών, η ανεργία, το στρες και ο κίνδυνος φτώχειας είναι συμπτώματα που σχετίζονται με την αύξηση των ποσοστών βαριάς χρήσης αλκοόλ και της θνησιμότητας που προκαλείται από αυτό.
- Μελέτες που έχουν γίνει σε χώρες που χτυπήθηκαν από την οικονομική κρίση έδειξαν παρόμοια αποτελέσματα όσον αφορά την κατανάλωση αλκοόλ.
- Στην αρχή της κρίσης φαίνεται πως οι καταναλωτές περιορίζουν τη χρήση αλκοόλ, ελλείψει χρημάτων. Στη συνέχεια, όμως, παρατηρείται αύξηση της κατανάλωσης του αλκοόλ, ως μέσο διαφυγής από τα προβλήματα της καθημερινότητας και το άγχος του εργασιακού περιβάλλοντος (Janlert & Hammarström, 1992).
- Οι Έλληνες στην κρίση, λόγω ανέχειας, επιλέγουν αλκοολούχα ποτά χαμηλότερης ποιότητας, με βασικό κριτήριο την τιμή.

Κοινωνική τάξη

- Το μορφωτικό επίπεδο, ο τόπος κατοικίας, το εισόδημα, το επάγγελμα, οι εργασιακές απαιτήσεις και η σχετική επικινδυνότητα αποτελούν κοινωνικούς παράγοντες που επηρεάζουν την υγεία των ατόμων και σχετίζονται με την κοινωνική τους θέση (Cockerham et al., 2017).
- Είναι σύνηθες άτομα χαμηλότερου κοινωνικού status να εμφανίζουν υψηλότερα επίπεδα άγχους λόγω των αβέβαιων συνθηκών διαβίωσης (εργασιακές και οικονομικές δυσκολίες κ.α.) (Senanayake et al., 2020). Παράλληλα, τα κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα συνοδεύονται συχνά από κατάχρηση αλκοόλ, καπνού και άλλων ουσιών, μειώνοντας το επίπεδο της υγείας και το μέσο όρο ζωής του ατόμου. (Wilkinson, Marmot, 2003).
- Μελέτες δείχνουν ότι άτομα από χαμηλές κοινωνικό-οικονομικές τάξεις παρουσιάζουν αυξημένο επιπολασμό σε κοινές ψυχικές διαταραχές και δείχνουν ότι το χαμηλό εισόδημα, η ανεργία, η έλλειψη σταθερότητας επηρεάζουν τις συνθήκες διαβίωσης, ενώ τα άτομα με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο υιοθετούν αρνητικές συμπεριφορές υγείας (κατανάλωση αλκοόλ, κάπνισμα κ.α.)
- Η κοινωνικό-επαγγελματική τάξη καθορίζει σε μεγάλο βαθμό το εισόδημα, τις συνθήκες εργασίας και τον τόπο κατοικίας ενός ατόμου. Οι διαφορές αυτές προσδιορίζουν τις συνθήκες διαβίωσης και παίζουν καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση του επιπέδου υγείας ενός ατόμου.

Εργασία και ανεργία

- Η ανεργία συνήθως πλήττει άτομα τα οποία δεν κατέχουν εξειδικευμένες επαγγελματικές δεξιότητες. Σε χαμηλές κοινωνικές και επαγγελματικές κατηγορίες η στέρηση του εισοδήματος από την εργασία οδηγεί σε επικίνδυνες συμπεριφορές για την υγεία (κάπνισμα, αλκοόλ, κακή διατροφή κ.α). Μελέτες που έχουν γίνει δείχνουν ότι η επαγγελματική ανασφάλεια μαζί με την οικονομική δυσχέρεια που συνοδεύουν την ανεργία αυξάνουν την πιθανότητα για την εμφάνιση ψυχικών ασθενειών και χρήσης ουσιών.
- Η ανεργία αποτελεί ένα βασικό δείκτη των συνθηκών και των δεδομένων της ζωής, καθώς όσο ανεβαίνει το επίπεδο της ανεργίας, τόσο υποβαθμίζεται το βιοτικό επίπεδο κι επιδεινώνονται οι δείκτες της νοσηρότητας και θνησιμότητας.
- Το ψυχοκοινωνικό περιβάλλον της εργασίας σχετίζεται με την ασφαλιστική κάλυψη και την ταυτότητα του ατόμου, τις κοινωνικές και οικογενειακές σχέσεις, τις συνθήκες διαβίωσης, τη ίδια και οικογενειακή σωματική και ψυχολογική κατάσταση. Η νοσηρότητα και η θνησιμότητα, σχετίζονται με την ανεργία σε μια σχέση ανάλογη (Μαντή & Τσελέπη, 2000 ;Wilkinson&Marmot ,2003).
- Η εργασία γενικά έχει ευεργετικά αποτελέσματα σε σχέση με την ανεργία αλλά η οργάνωση και οι συνθήκες εργασίας, το στύλ ηγεσίας που υιοθετούν οι ανώτεροι στην επαγγελματική ιεραρχία και οι κοινωνικές σχέσεις στο εργασιακό περιβάλλον, μπορούν να επηρεάσουν την υγεία του εργαζόμενου.
-
- Το εργασιακό στρες, η μη ανταποδοτική αμοιβή, το burnout, η μη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, το μη εργονομικό εργασιακό περιβάλλον, επηρεάζουν αρνητικά την υγεία και τις συμπεριφορές υγείας του ατόμου.

Κοινωνικός αποκλεισμός

- Η φτώχεια, ο κοινωνικός αποκλεισμός και οι διακρίσεις κοστίζουν ζωές. Η έλλειψη βασικών αναγκών επιβίωσης υπάρχει σε ανθρώπους ακόμα και των πλουσιότερων χωρών. Οι άστεγοι, οι άνεργοι, οι πρόσφυγες, τα ΑμεΑ, εθνικές μειονότητες, είναι μερικές μόνο ομάδες ανθρώπων που ανήκουν στα υψηλότερα ποσοστά πρόωρου θανάτου.
- Η κοινωνική ανισότητα, ο ρατσισμός και τα έμφυλα στερεότυπα ωθούν τα μέλη μειονοτικών ομάδων στην κοινωνική απομόνωση και μειώνουν σημαντικά τις πιθανότητες των ατόμων αυτών να επισκεφθούν υγειονομικές υπηρεσίες, οδηγώντας στην επιδείνωση του επιπέδου της υγείας τους (Cockerham et al., 2017).
- Παράλληλα, ο κοινωνικός αποκλεισμός, η φτώχεια, η ανεργία και το χαμηλό βιοτικό επίπεδο καθιστούν τα άτομα πιο ευάλωτα σε προβλήματα υγείας (Wilkinson, Marmot, 2003 & Marmot, 2005).

Μορφωτικό επίπεδο

- Η αντίληψη που έχουν οι άνθρωποι για την υγεία, οι στάσεις και συμπεριφορές υγείας που υιοθετούν σχετίζονται με το μορφωτικό τους επίπεδο.
- Έτσι, άτομα με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο διαμορφώνουν την πεποίθηση ότι υγεία είναι η απουσία συμπτωμάτων και ότι δεν εξαρτάται καθόλου από τον τρόπο και την ποιότητα ζωής αλλά είναι καθαρά θέμα τύχης.
- Από την άλλη μεριά άτομα με υψηλό μορφωτικό επίπεδο έχουν την πεποίθηση ότι η υγεία είναι αποτέλεσμα ατομικών συμπεριφορών (σωματική άσκηση, υγιεινή διατροφή κ.α.)
- Το μορφωτικό επίπεδο, συμβάλλει στην αντιμετώπιση του στίγματος, την αποκρυπτογράφηση των συμπτωμάτων, προάγοντας την επικοινωνία και την αναζήτηση ιατρικής βοήθειας (Μαντή & Τσελέπη, 2000 ; Skaripnakis et.al, 2020).

Κοινωνικές σχέσεις – Φιλικό περιβάλλον

- Οι κοινωνικές σχέσεις είναι αυτές που επηρεάζουν διττά τον τρόπο που ένα άτομο προσλαμβάνει και βιώνει την ασθένεια. Από τη μία οι κοινωνικές σχέσεις εκθέτουν το άτομο στον κίνδυνο νόσησης, από την άλλη η κοινωνική αλληλεπίδραση επηρεάζει θετικά την αντοχή του ατόμου στην ασθένεια.
- Η κοινωνική υποστήριξη και ο τρόπος συμβίωσης, επηρεάζουν τη συμπεριφορά και το επίπεδο υγείας είτε υποστηρικτικά, είτε επηρεάζοντας την προδιάθεση, την πρόκληση ή την τροποποίηση των πρωταρχικών συμπεριφορών (Wilkinson & Marmot, 2003).
- Η μίμηση και η απομάκρυνση από πρότυπα του οικογενειακού περιβάλλοντος ωθεί τους εφήβους να υιοθετούν παραβατικές συμπεριφορές θέλοντας να αποδείξουν την ωρίμανσή τους και την ενηλικίωσή τους και να αισθανθούν κοινωνικά αποδεκτοί

Ομάδα Συνομηλίκων

- Η χρήση αλκοόλ μεταξύ των συνομηλίκων και γενικότερα της παρέας θεωρείται από τους μεγαλύτερους προγνωστικούς παράγοντες για την συχνή κατανάλωση αλκοόλ στους εφήβους.
- Η επιρροή της παρέας έχει θεωρηθεί πιο δυνατός κοινωνικός παράγοντας από ότι ο οικογενειακός και η γονεϊκή κατανάλωση αλκοόλ.
- Η εφηβεία και η νεαρή ενήλικη ζωή είναι μια περίοδος όπου η συναναστροφή με παρέες δυναμώνει περισσότερο και οι νέοι τείνουν, πέρα από τις οικογένειες τους να επικεντρώνονται στις σχέσεις και στους φίλους τους. Συνεπώς, η επιλογή της παρέας έχει μεγάλη σημασία.

Άγχος - στρες

- Το συνεχές και μακροχρόνιο άγχος λόγω έλλειψης σταθερότητας και έλεγχου της εργασίας, έλλειψης υποστηρικτικού περιβάλλοντος του νοικοκυριού και φίλων και έκπτωσης των υλικών αναγκών προκαλεί ανασφάλεια, χαμηλή αυτοεκτίμηση και κοινωνική απομόνωση με ισχυρές επιπτώσεις στην ατομική και οικογενειακή υγεία. Αυτοί οι ψυχοκοινωνικοί κίνδυνοι αυξάνουν μακροχρόνια τις πιθανότητες κακής ψυχικής υγείας (κατάθλιψη), με αποκλίνουσες συμπεριφορές (αλκοολισμός). Ιδιαίτερα στον δυτικό κόσμο όσο πιο χαμηλά στην κοινωνική τάξη τόσο πιο πιθανά είναι να συνυπάρχουν αυτά τα προβλήματα.
- Το παρατεταμένο άγχος αυξάνει την πιθανότητα χρονίων νοσημάτων, οδηγεί σε κοινωνική απομόνωση, κακή ψυχική υγεία, συνήθειες εθισμού όπως κάπνισμα, αλκοόλ, κακές διατροφικές συνήθειες και καθιστική ζωή (Wilkinson & Marmot , 2003; Cockerham et al., 2017; Head et al., 2018; Skapinakis et. al, 2020).

Πρώιμη ζωή

- Η υποστήριξη της ανθρώπινης ζωής από τα πρώιμα στάδια μέσω της υποστήριξης των κυοφορούντων μητέρων και αργότερα των μικρών παιδιών, έχει παρατηρηθεί σε μελέτες, ότι θέτει τα θεμέλια για υγιείς ενήλικες.
- Η περίοδος της κύησης είναι ιδιαίτερα σημαντική, καθώς η κακή κοινωνικοοικονομική κατάσταση της μητέρας συνδέεται με πτωχές διατροφικές συνήθειες, κακή ψυχολογική κατάσταση, κατάχρηση αλκοόλ/ναρκωτικών, επηρεάζοντας την υγεία του εμβρύου κι αυξάνοντας τον κίνδυνο εμφάνισης προβλημάτων υγείας στο μέλλον(Wilkinson, Marmot, 2003). Ο κοινωνικός περίγυρος και οι σημαντικοί άλλοι δύνανται να επηρεάσουν την υγεία των ατόμων.
- Άτομα που χαρακτηρίζουν το περιβάλλον τους ως ιδιαίτερα υποστηρικτικό σημειώνουν λιγότερες πιθανότητες εμφάνισης ψυχικής ή σωματικής νόσου και διαχειρίζονται καλύτερα το στρες, σε σχέση με άτομα χωρίς κοινωνική υποστήριξη (Donev, 2005).
- Την παιδική ηλικία και υποστήριξη της μητρότητας. Οι καλές συνθήκες διαβίωσης διατροφής και υιοθέτηση υγιεινών συνηθειών από την παιδική ηλικία συμβάλλουν στη μείωση του ρίσκου της ασθένειας κατά την ενήλικη ζωή (Wilkinson & Marmot , 2003).

Οικογένεια – Πρότυπα - Κανόνες

- Ο ρόλος των γονέων είναι καθοριστικός και καταλυτικός αφού η οικογένεια διδάσκει αξίες, κοινωνικές συμπεριφορές και τον βοηθά να αποκτήσει εμπιστοσύνη στον εαυτό του και παραμένει ο βασικός πυρήνας της ζωής του νέου και ο κυριότερος παράγοντας προστασίας του, ο οποίος εκφράζεται ως:
- Οικογενειακή σταθερότητα
- Υιοθέτηση κανόνων
- Σεβασμός στην προσωπικότητα του νέου
- Ανταπόκριση και αποδοχή της συμπεριφοράς του νέου
- Οι γονείς διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της συμπεριφοράς των εφήβων στη χρήση και κατάχρηση οιοπνευματωδών ποτών καθώς καλούνται να προστατεύσουν τα παιδιά τους, να τα ενημερώσουν σωστά και να τα θωρακίσουν απέναντι στους σχετικούς με το αλκοόλ κινδύνους.

Οι βασικοί παράγοντες προστασίας των εφήβων από το αλκοόλ περιλαμβάνουν:

Αποτελεσματική διαχείριση της οικογένειας

- ✓ την παροχή ενός ασφαλούς συναισθηματικού περιβάλλοντος
- ✓ την εποικοδομητική επικοινωνία μεταξύ των μελών της οικογένειας
- ✓ τη θέσπιση σαφών κανόνων σχετικά με τη μη χρήση αλκοόλ (Li *et al*, 2014).

Η βιβλιογραφία έχει εστιάσει στους αρνητικούς οικογενειακούς παράγοντες που συσχετίζονται με την κατάχρηση αλκοόλ:

- ✓ η ενδοοικογενειακή βία
- ✓ η ανάρμοστη ή σκληρή γονική μέριμνα
- ✓ η χαλαρή εποπτεία

Ενώ στους θετικούς παράγοντες περιλαμβάνονται συμπεριφορές αγάπης, ζεστασιάς και φροντίδας, επίβλεψης και συνεχούς ενδιαφέροντος (Shelton *et al*, 2010).

Οι υπάρχουσες μελέτες υποστηρίζουν πως όταν η ποιότητα των σχέσεων των μελών της οικογένειας είναι χαμηλή, επιταχύνεται η εφηβική ανάπτυξη και αυξάνεται ο κίνδυνος χρήσης ή κατάχρησης του αλκοόλ για τους εφήβους και κυρίως για τα κορίτσια (Li *et al*, 2014)

Μέσα κοινωνικής επικοινωνίας- Μάρκετινγκ - Διαφήμιση

- Η «διαθεσιμότητα των πληροφοριών» από τα ΜΜΕ, διαμορφώνει την αντίληψη του κινδύνου, ανάλογα με τον τρόπο περιγραφής, καθώς όσο μεγαλύτερη πληροφόρηση έχει ένα άτομο για ένα συμβάν, τόσο πιο πιθανό το θεωρεί να συμβεί. (Μαντή & Τσελέπη, 2000).
- Η επίδραση του μάρκετινγκ και της διαφήμισης στη κατανάλωση αλκοόλ από τους νέους είναι ένα θέμα που έχει προκαλέσει συζήτηση, για το κατά πόσο η διαφήμιση αυξάνει την κατανάλωση και την επικίνδυνη χρήση αλκοόλ στη νεολαία.

Νομικό πλαίσιο

- Στη χρήση και κατάχρηση αλκοόλ από τους εφήβους, σημαντικό ρόλο παίζει και το νομικό πλαίσιο μέσα στο οποίο ζουν τα άτομα αυτά, αφού εκείνο μπορεί να διευκολύνει ή να παρεμποδίσει την πρόσβαση στο αλκοόλ.
- Στην Ελλάδα, παρόλο που θεωρητικά απαγορεύεται η κατανάλωση αλκοόλ από άτομα κάτω των 18 ετών, σε πρακτικό επίπεδο, τόσο η αγορά όσο και η κατανάλωση αλκοόλ από εφήβους είναι σύνηθες γεγονός και ως εκ τούτου, είναι πιο εύκολο για τους εφήβους να υιοθετήσουν τη συμπεριφορά αυτή

Πολιτιστικό μόρφωμα και θρησκευτικές πεποιθήσεις

- Το 'πολιτιστικό μόρφωμα' είναι «η συνολική κοινωνική κληρονομιά που μεταδίδεται από τη μία γενιά στην άλλη μέσα σε μία κοινωνία»
- Η 'κοινωνική κληρονομιά' «εμπεριέχει το σύνολο των προσδοκιών ή των τύπων συμπεριφοράς την οποία αποκτούν τα άτομα μέσω της μάθησης ή της κοινωνικοποίησης σε μία συγκεκριμένη κοινωνία» (Μάντη και συν., 2000).
- Στην υιοθέτηση πρακτικών έκθεσης ή προστασίας στους κινδύνους για την υγεία σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν τα πολιτιστικά στοιχεία και η κουλτούρα μιας περιοχής που συμβάλλουν ή αποτρέπουν το άτομο από τη χρήση αλκοόλ. Η κουλτούρα και τα πολιτιστικά στοιχεία της κάθε χώρας συμβάλλουν ή αποτρέπουν το άτομο από τη χρήση αλκοόλ. Στις μεσογειακές χώρες, το αλκοόλ είναι παρόν σε γεύματα και σε ιδιαίτερες περιπτώσεις
- Οι πολιτισμικοί παράγοντες επηρεάζουν το βίωμα και την εμπειρία στη χρήση αλκοόλ καθώς το 'πολιτιστικό μόρφωμα', επηρεάζει σημαντικά η θετικά τον κίνδυνο της έκθεσης

Συμπερασματικά

- Καθώς η υπερβολική κατανάλωση αλκοόλ μεταξύ των ατόμων εφηβικής ηλικίας αποτελεί ένα πολύ σοβαρό πρόβλημα δημόσιας υγείας παγκοσμίως εξαιτίας του υψηλού επιπολασμού της και των επιπτώσεων αυτής της συμπεριφοράς είναι σημαντική η αντιμετώπιση και διαχείριση των αρνητικών κοινωνικών και πολιτισμικών παραγόντων.
- Για την αντιμετώπιση της ευρείας κατανάλωσης αλκοόλ στην εφηβική ηλικία, σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν τα προγράμματα ενημέρωσης και καθοδήγησης αγωγής υγείας, τα οποία στοχεύουν στη βελτίωση της συμπεριφοράς των εφήβων, στην αποφυγή υιοθέτησης επικίνδυνων εθισμών, όπως είναι το αλκοόλ, το κάπνισμα και η χρήση ουσιών και γενικά προάγουν τη σωματική, την πνευματική και την κοινωνική ευεξία.
- Ιδιαίτερη έμφαση θα πρέπει να δοθεί στην έννοια της αυτοαποτελεσματικότητας, η οποία συμβάλλει αποφασιστικά στη μείωση του κινδύνου πρώιμης έναρξης ή κατάχρησης αλκοόλ από τους εφήβους, ενώ παράλληλα πολύ σημαντικό ρόλο παίζει η διαδικασία της αγωγής υγείας στην πρόληψη υιοθέτησης υγιεινών συμπεριφορών από τους εφήβους.

Ευχαριστώ